

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Тримбашевська Анастасія

студентка 3 курсу Харківського автомобільно-
дорожнього фахового коледжу (м. Харів)

Розвиток системи самоврядування в Україні*

Самоврядування є важливою складовою демократичного суспільства, яке базується на принципах громадянської участі та влади народу. Витоки історії місцевого самоврядування сягають періоду XI-XV століть, коли ще у феодальній Європі існували князівства, міста, приходи та інші місцеві форми урядування. Розвиток торгівлі приводив до становлення міських громад, багато з яких отримували статус напівсуверенних одиниць і таким чином закладали основу виникнення місцевої автономії. Одним із прикладів такої автономії слід вважати появу, починаючи з XIII ст., у середньовічній Європі значної кількості міст, у тому числі і на землях Галицько-Волинського князівства, які користувалися магдебурзьким правом.

---

* Наукова керівниця – викладачка вищої категорії Харківського автомобільно-дорожнього фахового коледжу Ольга Гордєєва

У ході подальшої розбудови суверенних держав-націй у XVI-XVII ст. відбулося підпорядкування міст та інших менших форм місцевого самоврядування центральній державній владі, після чого місцева влада почала набувати форм адміністративних підрозділів центрального уряду. Саме поняття "самоврядування" виникло та було вжите в період Великої французької революції, щоб підкреслити самостійність громади щодо держави. В 1808 році прусський міністр барон фон Штейн використав ідею самоврядування в законі про статуси міст, що визначав міську громаду як політичну одиницю.

Міське самоврядування в його сучасному розумінні з'явилося в середині XIX ст., і сам термін "міське самоврядування" вперше ввів в користування німецький юрист Рудольф Гнейст для визначення такого виду управління на місцях, за якого територіальні громади, що історично склались, законодавчо були наділені правом самостійного вирішення місцевих проблем. При цьому діяльність самоврядних громад була вільна від державної адміністрації та її чиновників на місцях [1].

Одним із ключових етапів розвитку системи самоврядування в Україні було прийняття Конституції України 1996 року, яка закріпила принципи децентралізації та самоврядування. Крім того, було прийнято ряд законів, що регулюють організацію та функціонування органів місцевого самоврядування, зокрема Закон "Про місцеве самоврядування в Україні".

Система місцевого самоврядування України пройшла низку реформувальних та реорганізацій з моменту проголошення незалежності держави, але досі не стала дієвою ефективною самоврядною організацією місцевої життєдіяльності суспільства. Тому постало питання посилення ролі органів місцевого самоврядування в системі органів публічної влади.

2. Науковці виділяють такі основні історичні періоди становлення національного місцевого самоврядування: перший період – зародження, становлення й розвиток вітчизняних форм місцевого самоврядування; другий період, або ж період європеїзації. Характеризувався поєднанням місцевих форм самоврядування з елементами західноєвропейської організації самоврядування (місто Магдебург), тривав від середини XIV ст. і до першої половини XIX ст.; третій період відзначався зросійщенням вітчизняного місцевого самоврядування на території сучасної України; четвертий період є спробою українізації місцевого самоврядування.

4. Україна, як суверенна держава, активно розвиває систему самоврядування, зокрема в рамках публічно-правового напрямку.

Публічно-правовий напрям визначається як система взаємодії держави та громадян, що базується на принципах правової держави та громадянського суспільства. Цей напрям передбачає активну участь громадян у прийнятті рішень, контролі за діяльністю органів влади та забезпеченні прав та свобод людей. Ця галузь права включає в себе такі підрозділи, як конституційне право, адміністративне право, фінансове право, кримінальне право та інші. Отже, публічно-правовий напрям є галуззю правової науки, яка вивчає відносини, що виникають між державою та громадянами, а також між державними органами. Цей напрям зосереджується на дослідженні правових норм, які регулюють діяльність держави та впливають на суспільство в цілому. Основним завданням

публічно-правового напрямку є вивчення та аналіз діяльності державних органів, розробка та вдосконалення правових норм, які регулюють відносини у сфері державного управління. Після отримання незалежності Україна почала активно розвивати систему самоврядування на основі принципів публічно-правового напрямку.

Основні принципи публічного правового напрямку [2]: 1) конституційність. Один з основних принципів публічного правового напрямку - це дотримання конституційних норм та принципів. Конституція визначає основні права та обов'язки громадян, а також повноваження та функції державних органів. Дотримання конституційних норм є гарантією правової держави та захисту прав громадян; 2) розподіл влади. Інший важливий принцип публічного правового напрямку - це розділ влади на законодавчу, виконавчу та судову. Цей принцип забезпечує баланс та контроль влади, що є необхідним для забезпечення прав та свобод громадян. Законодавча влада приймає закони, виконавча влада забезпечує їх виконання, а судова влада здійснює правосуддя; 3) громадянське суспільство. Публічний правовий напрям також покликаний сприяти розвитку громадянського суспільства. Це означає, що громадяни мають право на участь у прийнятті рішень та контроль за діяльністю державних органів. Громадянське суспільство є важливим фактором впливу на формування державної політики та забезпечення правової держави; 4) захист прав та свобод. Одним з основних завдань публічного правового напрямку є захист прав та свобод громадян. Це означає, що держава має забезпечувати реалізацію конституційних прав та свобод, а також забезпечувати доступ до правосуддя та забезпечувати виконання судових рішень.

Незважаючи на позитивні зрушення в розвитку системи самоврядування в Україні, існують деякі проблеми, зокрема недостатня фінансова підтримка органів місцевого самоврядування та недостатня свідомість громадян про їхні права та можливості участі. Проте, з розвитком громадянського суспільства та залученням молоді до самоврядування, є перспективи для подальшого розвитку системи самоврядування в Україні.

Публічний правовий напрям є важливим для забезпечення правової держави, демократії та захисту прав та свобод громадян. Публічно-правовий напрям розвитку системи самоврядування в Україні є важливим елементом будівництва демократичного суспільства. Законодавча база, роль громадськості та перспективи розвитку системи самоврядування в Україні свідчать про поступове зміцнення самоврядування та забезпечення громадянських прав і свобод. Проте, для подальшого розвитку системи самоврядування необхідно вирішувати проблеми та залучати громадян до активної участі у прийнятті рішень та контролі за діяльністю органів місцевого самоврядування. Вивчення публічно-правового напрямку є важливим для розвитку правової системи та забезпечення законності та правопорядку в суспільстві.

Література

1. Ключевський В.І «ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ТА НАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ» Том 30 (69) № 6 2019.[с. 103]

2. Шевченко С.О., 2022 . «МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ» [с. 6],[с.9].

3. Інтернет ресурси : (https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/17786/)
Місцеве самоврядування: зародження та розвиток, принципи.